

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I. B.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. J. Č., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **R. M., s.r.o.**, so sídlom vo S., IČO: X., zastúpenému Advokátskou kanceláriou A. & P., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., **o určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 18 C 160/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2010 sp. zn. 8 Co 392/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania vo výške 154,58 € na účet Advokátskej kancelárie A. & P., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X.X., ktorý je vedený v T., a.s. pod č. X.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 27. októbra 2009 č.k. 18 C 160/2003-344 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva nehnuteľností v katastrálnom území V. vedených na liste vlastníctva č. X. ako pozemky: parcela č. X. – zastavané plochy vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavané plochy vo výmere X. m² a parcela č. X. – záhrady vo výmere X. m² a stavby so súpisným č. X. na parcele č. X. a so súpisným č. X. na parcele č. X. (ďalej len „nehnuteľnosti“), ktorú medzi sebou uzavreli žalobca a žalovaný 30. októbra 2001 podľa § 553

a nasl. Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa rozhodol tiež o trovách konania. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že žalobca nepreukázal svoj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti uvedenej zmluvy v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Tento názor vyvodil z toho, že rozsudok súdu určujúci neplatnosť tejto zmluvy by nemohol byť podkladom pre zápis vlastníctva žalobu v katastri nehnuteľností. Navyše, ani žalobou požadované určenie neplatnosti zmluvy by nebolo spôsobilé odstrániť žalobcom tvrdený stav právnej neistoty a neslúžilo by potrebám praktického života.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. septembra 2010 sp. zn. 8 Co 392/2009 napadnutý rozsudok potvrdil (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a žalobcu zaviazal nahradiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania. Rovnako ako súd prvého stupňa, aj odvolací súd dospel k záveru, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Zhodne s prvostupňovým súdom uzavrel, že vzhľadom na § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností by ani prípadný rozsudok určujúci neplatnosť zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva nemohol byť podkladom pre vykonanie zmeny zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností v prospech žalobcu. Naliehavý právny záujem žalobcu v danej veci nemožno vyvodiť ani zo skutočnosti, že došlo k prerušeniu iných občianskych súdnych konaní (vo veci určenia neplatnosti dražby, určenia práva užívať byt a vypratania bytu). Požadované určenie by v žiadnom prípade neriešilo celý obsah spornosti právneho vzťahu žalobcu a žalovaného a ani by nepredišlo možnosti vzniku ďalších sporov medzi nimi. Záver o procesnej neprípustnosti žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva vyvodil odvolací súd aj z toho, že v predmetnom konaní sa má riešiť otázka, ktorá i tak musí (má) byť riešená ako predbežná v konaní o určenie vlastníctva nehnuteľností (konkrétne v konaní o určenie neplatnosti dražby, v ktorom sa už žalobca domáha aj určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam). V odôvodnení napadnutého rozsudku sa odvolací súd zaoberal tiež námietkou žalobcu o nedostatočnom zisťovaní skutkového stavu zapríčinenom nevykonaním dôkazov navrhovaných žalobcom. K tomu uviedol, že pri absencii naliehavého právneho záujmu na žalobou požadovanom určení bolo doplnenie dokazovania dôkazmi navrhovanými žalobcom nepotrebné. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku podal dovolanie žalobca. Žiadal napadnutý rozsudok byť zmeniť a jeho žalobe vyhovieť, alebo zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania uviedol, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), a to predovšetkým zaujatím nesprávnych právnych záverov súdmi o nedostatku jeho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Podľa právneho názoru žalobcu nebráni § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností tomu, aby sa na základe jeho určovacej žaloby dosiahla zmena zápisu osoby vlastníka nehnuteľností. Dodal, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva je zjavne neplatná a prieči sa ustanoveniam o záložnom práve. Tak, ako v konaniach na súdoch nižších stupňov, aj v dovolacom konaní vyvodzoval žalobca existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení tiež zo skutočnosti, že boli prerušené iné, s vecou skutkovo súvisiace, občianske súdne konania. V podstatnej časti dovolania vysvetlil žalobca svoj náhľad na okolnosti, za ktorých došlo k uzatvoreniu zmluvy o pôžičke a zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva a záverom uviedol, že napadnuté rozhodnutie vychádza z neúplne zisteného skutkového stavu. Podľa jeho názoru súdy bez náležitého odôvodnenia odmietli vykonať ním navrhované dôkazy (najmä ohľadom pravosti podpisov žalobcu, či už na zmenke alebo dodatku k zmluve o pôžičke); aj tým mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žiadal tento opravný prostriedok žalobcu odmietnuť. Uviedol, že naliehavý právny záujem na žalobou požadovanom určení nie je daný. Žalobca neuvádza, akým faktickým postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Je však zrejmé, že v skutočnosti namieta nesprávnosť právneho posúdenia veci, na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie. K námietke, že súdy nevykonali všetky žalobcom navrhované dôkazy, žalovaný uviedol, že súdy nie sú viazané návrhmi na vykonanie dôkazov podané účastníkmi konania a nie sú ani povinné vykonať všetky účastníkmi navrhované dôkazy (R 37/1993).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovoláním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ani rozsudok vydaný vo veci, v ktorej by už dovolací súd vyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Napadnutý rozsudok nie je ani rozsudkom uvedeným v § 238 ods. 3 O.s.p. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

So zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd (*ex offio*) skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a žiadna z týchto väd ani v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Podľa názoru žalobcu mu súdy v konaní odňali možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

1. Dovolanie obsahuje formulácie, ktoré nevylučujú, že žalobca zastáva názor, v zmysle ktorého mu súdy odňali možnosť pred súdmi konať tým, že vec nesprávne právne posúdili. Treba preto uviesť, že ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu (s jeho procesným postupom v konaní, so samou procedúrou prejednávania veci súdom) a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, ktoré spočíva v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav, a ktoré je vyjadrené vo finálnom produkte občianskeho súdneho konania – v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi tohto konania neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je v rozhodovacej praxi senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky všeobecne považované (iba) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), zároveň je ale zhodne zastávaný názor, že (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov samo o sebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011), lebo (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd neznemožňuje účastníkovi konania realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia a neodníma mu možnosť pred súdom konať.

Záver súdu, že žalobca neosvedčil naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení práva alebo právneho vzťahu v zmysle § 80 písm. f/ O.s.p., je súčasťou myšlienkového procesu

súdu pri právnom posudzovaní otázky procesnej prípustnosti žaloby podľa tohto ustanovenia a predstavuje výsledok (završenie) tohto procesu. Výklad dovolacieho súdu, podaný v predchádzajúcom odseku, opodstatňuje preto aj v prejednávanej veci záver, že i keby bol (prípadne) nesprávny právny záver súdov nižších stupňov o tom, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetnej zmluvy, nemala by táto skutočnosť za následok procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Len ako poznámku k námietke žalobcu o odňatí možnosti pred súdom konať nesprávnym posúdením otázky existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti určovacej žaloby podľa tohto ustanovenia, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov práve navrhovaným určením. Ak žalobca naliehavý právny záujem takejto kvality neosvedčí, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Pokiaľ súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom (procesným nástrojom) ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 98/2004 (na ktoré poukázal aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006) uviedol, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak ňou požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo, teda najmä vtedy, ak vyriešenie predbežnej otázky ešte neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva. Aj pre účely preskúmvanej veci možno konštatovať, že pokiaľ má otázka (ne)platnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva povahu predbežnej otázky vo vzťahu k existencii (vlastníckeho) práva alebo právneho vzťahu (vlastníctva), ako je to aj v prejednávanej veci, nie je daný naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky, pokiaľ sa už žalobca v inom konaní domáha priamo určenia svojho vlastníctva.

2. Dovolateľ ďalej namieta, že súdy mu odňali možnosť konať aj tým, že nevykonali ním navrhované dokazovanie.

Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníka konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999, v ktorom uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

V prejednávanej veci nevykonaním žalobcom navrhovaného dokazovania znaleckým posudkom za účelom posúdenia pravosti jeho podpisu na zmenke preto nedošlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom. V kontexte rozhodujúcej otázky – preukázania naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva zabezpečení záväzku (§ 80 písm. c/ O.s.p.) – by vykonanie tohto dôkazu aj podľa názoru dovolacieho súdu nebolo spôsobilé privodiť iný náhľad na procesnú (ne)vhodnosť a (ne)prípustnosť žaloby, ktorú v danom prípade na ochranu svojich práv zvolil žalobca.

Pokiaľ žalobca v súvislosti so svojím tvrdením poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 92/X.. [založené medziiným na názore, že účastníkovi konania, ktorý bol pre nesprávny právny názor súdu ohľadne podstatnej skutočnosti, dôležitej pre posúdenie veci, vylúčený z realizácie svojich procesných práv (napríklad navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim), bola odňatá možnosť konať pred ním], dovolací súd pre účely posúdenia prípustnosti dovolania žalobcu v danej veci uvádza, že dovolateľom označené rozhodnutie bolo prijaté v zásadne odlišnom skutkovom a právnom rámci a reagovalo na tú skutočnosť, že súdy si dostatočne nezrejmili, čo bolo predmetom konania, aké návrhy učinili účastníci konania a akým smerom malo byť zamerané dokazovanie; v prejednávanej veci ale (na rozdiel od toho) si súdy v dostatočnej miere ujasnili, čo je predmetom konania, čoho sa účastníci domáhajú, čo uvádzajú na podporu svojich tvrdení a aké dôkazy navrhujú vykonať na preukázanie nimi uvádzaných

skutočností. Predmetná argumentácia žalobcu je preto nenáležitá a nemá vecný súvis s preskúmaným prípadom, v ktorom rozhodnutie napadnuté dovolaním spočíva na právnom posúdení, podstatou ktorého je, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.

3. Pokiaľ žalobca namieta, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že v oboch prípadoch ide o relevantné dovolacie dôvody, ktoré môžu byť úspešne uplatnené (iba) v procesne prípustnom dovolaní. Sama uvedená procesná vada ani samo nesprávne právne posúdenie veci ale nezakladajú prípustnosť dovolania.

Keďže prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodit' z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) sa dovolací súd nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní bol (procesne) úspešný žalovaný a vzniklo mu právo na náhradu trov tohto konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešnému účastníkovi dovolacieho konania priznal dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení § 243b ods. 5 O.s.p.) spočívajúcu v odmene advokátskej kancelárii za 2 úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia [§ 14 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) a vypracovanie vyjadrenia žalovaného k dovolaniu žalobcu (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tieto úkony právnej služby určil dovolací súd podľa § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky vo výške 114 € (2 x X.,00 €), čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 2 x 7,41 €)] a daňou z pridanej hodnoty [§ 18 ods. 3 vyhlášky (t.j. 25,76 €)] predstavuje spolu 154,58 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. septembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková